

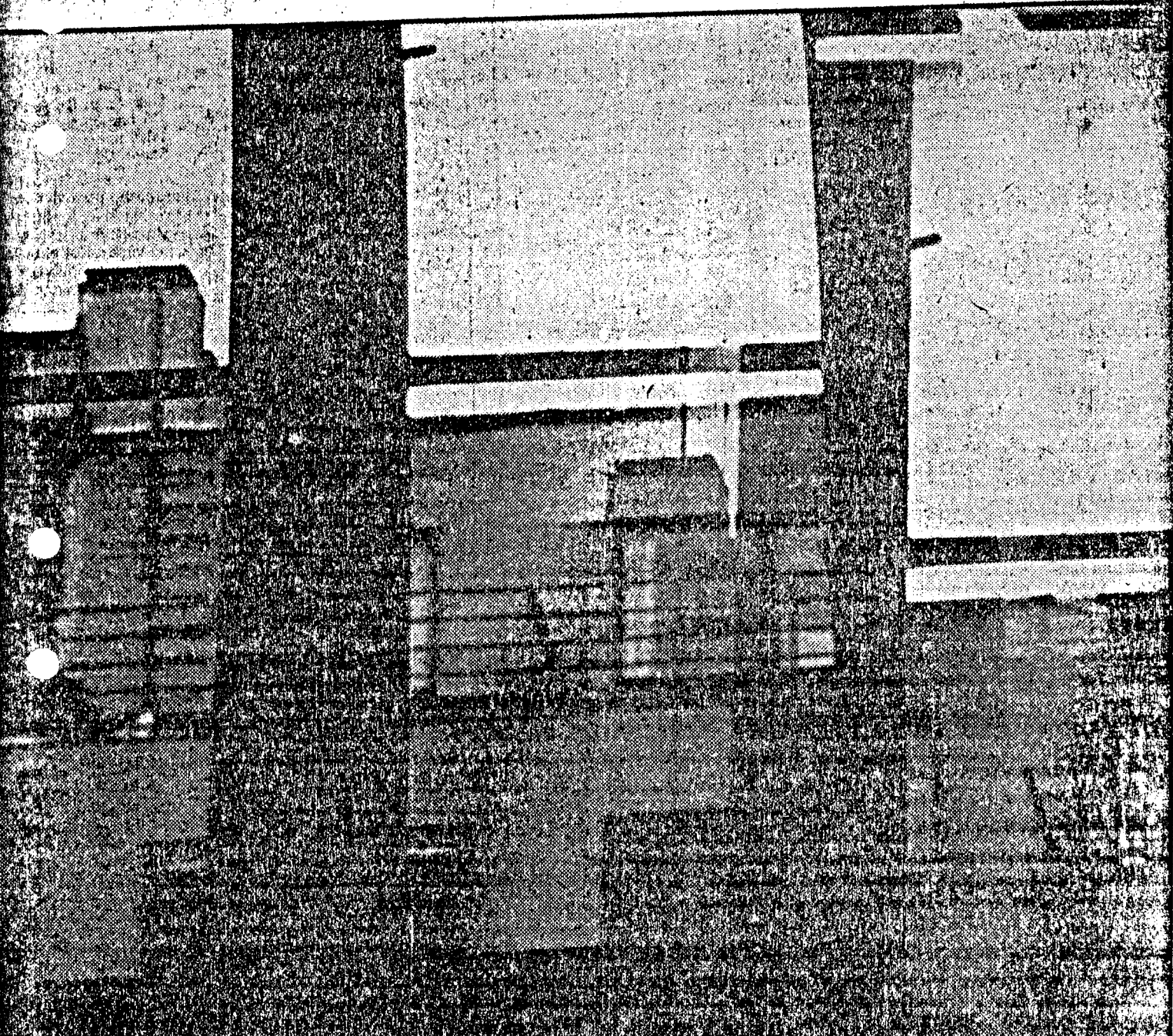
1989

Del 2

# SÖMO

Göteborgs-Posten

2 september 1989



# SKILGGAMM

# Mag

med reportage  
resor och sport

*Han er selvfølgelig s. 10  
for eksempel med titt  
under titt. Han kan  
være mel. by.*

september 1984

*av Bjørn Holmøy*



# AV QUISLING

*Han vil idag vara anonym.*

# I skuggan...

Arne är glad över att Quislings bortglömda arkiv kommit tillrätta och att journalisten Hans-Fredrik Dahl fått tillgång till handlingarna. Arne är däremot upprörd över att dokumenten undanhölls när Quisling under rättegången bad att få dem.

Den gamle soldaten, oberleutnant i Waffen SS och tidigare sergeant i norska ostbataljonen, är fortfarande rak i ryggen och spänstig. Han gör många och långa utvecklingar i det ämne, som intresserar honom:

— På vårt bröllop var Maria och Vidkun Quisling hedersgäster. Quisling kastade risgryn på oss och vi fick en kaffeservis i present, berättar han.

— Vidkun var sina vänners vän. Han var hyperintelligent, men politiskt naiv. Han trodde för mycket på vad politikerna sade, säger Arne.

Trots den sviktande krigslyckan var 1944 och 1945 fram till kapitulationen Arnes lyckligaste tid. Han fick organisera den inre vaktstyrkan, livgardet på 18–20 man, som skulle skydda Quisling. Det ryktades nämligen att tyskarna planerade häkta honom. Hjemmefronten misstänktes för sabotageplaner.

På Gimle finns i dag fortfarande rispor efter Mauser-kulor i det skottsäkra glaset på balkongen utanför Maria och Vidkun Quislings frukosttrum i tredje våningen. Vem sköt?

## □ "Jag är dödsdömd"

I maj 1945 stod det klart att nazi-Tysklands sammanbrott var nära. I Norge var läget spant. Skulle Josef Terboven satsa på Festung Norwegen och hålla stånd i Norge?

Kvällen den 7 maj 1945 samlades några av Quislings ministrar

på Gimle. Arne fick som livvaktchef leda upp Hjemmefrontens förhandlare. Parterna enades. Nästa dag skulle Vidkun Quisling överlämna sig till Hjemmefronten.

— Jag är en dödsdömd man i normännens ögon, sade han gråtfärdigt, men samlade sig inför uppdraget. Rättegången inleddes och Quisling var en av de 24 som avrättades på Akershus fästning.

Arne hade Maria Quislings uppdrag att överlämna tre stora kartonger med arkiverade papper till högsta polisbefalet på Möllergaten 19 i Oslo. Han skickade sina tre pålitligaste män. Det är dessa papper som nu kommer fram.

## □ Planerade fly

Arne dömdes till sju års fängelse. Han avtjänade 25 månader på Ilbu, som Gruni döptes om till.

— Det första året var hemskt. Vi som var internerade skulle plikta för det Gruni-fångarna lidit, säger han.

Arne kom ut på permission efter drygt två år. Han planerade en flykt till Argentina med båt från Ålesund. Flykten upptäcktes.

Arne tog en tablett som gjorde honom "hög och klar i huvudet". Sedan gick han upp till högsta polischefen på Möllergaten 19 och pratade sig ur flykthistorien.

— Dum får man inte vara, det har jag lärt mig i NS, säger han.

Det finns många NS-medlemmar som flydde till Argentina, Brasilien och Uruguay. En del kom dessutom undan förföljelsen genom flykt ut i Europa och till Sverige. An i dag finns det, enligt Arne, många NS-medlemmar i högt uppsatta ställningar i Norge och Sverige.

Text: LARS HELGEN

Foto: CURT WARÅS

Arne var oberleutnant. Han var beredd att offra sitt liv för Quisling. Om det var den som först meddelade Quisling om den tyska kapitulationen. Det skedde på slottet i Oslo. Quisling blev rosenrasande. Arne gick tillsammans med Vidkun Quisling utför trapporna på

Oslo (G-P): En stjärnklar höstmatt 1933 var Vidkun Quisling i Gjøvik i Oppland. Han träffade en ung 16-åring. De talade om stjärnor och om universums storhet. Quisling förde ett outplånligt intryck på pojken, i dag en 67-årig — tidigare chef för Quislings personliga livvakt, nära och god vän med den avrättade landsförrädaren. Och återstående i själ och hjärta en övertygad nationalsocialist. — Jag har aldrig träffat en äldre människa än Vidkun Quisling. Han betydde mycket för Norge under okkupationstiden, säger Arne, som han kallar sig i dag när vi träffas och pratar om hans livs lyckligaste period.

Arne kom att stå Vidkun Quisling närmare än de flesta. Han vigdes till liv åt Nasjonal Samling och åt Vidkun Quisling.

Arne var fronsoldat på östfronten. Han återvände till Norge 1943 och fick i uppdrag att med rättrogna bilderna en livvakt för att skydda livvaktspresidenten.

Arne var oberleutnant. Han var beredd att offra sitt liv för Quisling. Om det var den som först meddelade Quisling om den tyska kapitulationen. Det skedde på slottet i Oslo. Quisling blev rosenrasande. Arne gick tillsammans med Vidkun Quisling utför trapporna på

# ARNE KÄMPAR ÄNNU FÖR

Quislings livvakt "Arne" var spindeln i flera nät. Han var fronsoldat på östfronten och NS ungdomsledare i N

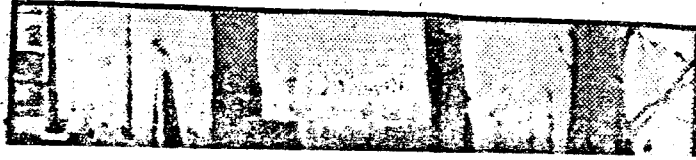
# I SKUGGAN

ministärpresidentens residens Gimle på Bygdøy när Quisling gav sig till hjemmefronten. Vidkun Quislings avskedsord till Arne: — Stanna hos min hustru Maria. Hjälpa henne över den första svåra tiden och skydda vårt hem!

## □ Jänkorsel

G-P fick kontakt med Arne, i dag en välbeställd affärsman i Oslo. Han kom till vårt hotellrum i Oslo och vill av hans syn till sin familj inte offentliggöra sitt rätta namn eller visa hur han ser ut i dag. — Självis är jag inte rädd. Men familjen kräver hänsyn. För dem som

känne för det I nå Det är skrivn och av De r sina id svikar förmå manne



# I skuggan...

Arne är glad över att Quislings bortglömda arkiv kommit tillrätta och att journalisten Hans-Fredrik Dahl fått tillgång till handlingarna. Arne är däremot upprörd över att dokumenten undanhölls när Quisling under rättegången bad att få dem.

Den gamle soldaten, oberleutnant i Waffen SS och tidigare sergeant i norska ostbataljonen, är fortfarande rak i ryggen och spänstig. Han gör många och långa utvikningar i det ämne, som intresserar honom:

— På vårt bröllop var Maria och Vidkun Quisling hedersgäster. Quisling kastade risgryn på oss och vi fick en kaffeservis i present, berättar han.

— Vidkun var sina vänners vän. Han var hyperintelligent, men politiskt naiv. Han trodde för mycket på vad politikerna sade, säger Arne.

Trots den sviktande krigslyckan var 1944 och 1945 fram till kapitulationen Arnes lyckligaste tid. Han fick organisera den inre vaktstyrkan, livgardet på 18—20 man, som skulle skydda Quisling. Det ryktades nämligen att tyskarna planerade häkta honom. Hjemmefronten misstänktes för sabotageplaner.

På Gimle finns i dag fortfarande rispor efter Mauser-kulor i det skottsäkra glasat på balkongen utanför Maria och Vidkun Quislings frukostrum i tredje våningen. Vem sköt?

## □ "Jag är dödsdömd"

I maj 1945 stod det klart att nazi-Tysklands sammanbrott var nära. I Norge var läget spånt. Skulle Josef Terboven satsa på Festung Norwegen och hålla stånd i Norge?

Kvällen den 7 maj 1945 samlades några av Quislings ministrar

på Gimle. Arne fick som livvaktchef leda upp Hjemmefrontens förhandlare. Parterna enades. Nästa dag skulle Vidkun Quisling överlämna sig till Hjemmefronten.

— Jag är en dödsdömd man i norrmännens ögon, sade han gråtfärdigt, men samlade sig inför uppbrottet. Rättegången inleddes och Quisling var en av de 24 som avrättades på Akershus fästning.

Arne hade Maria Quislings uppdrag att överlämna tre stora kartonger med arkiverade papper till högsta polisbefalet på Möllergaten 19 i Oslo. Han skickade sina tre pålitligaste män. Det är dessa papper som nu kommit fram.

## □ Planerade fly

Arne dömdes till sju års fängelse. Han avtjänade 25 månader på Ilbu, som Grini döptes om till.

— Det första året var hemskt. Vi som var internerade skulle plikta för det Grini-fångarna ledit, säger han.

Arne kom ut på permissior efter drygt två år. Han planerade en flykt till Argentina med båt från Ålesund. Flykten upptäcktes.

Arne tog en tablett som gjorde honom "hög och klar i huvudet". Sedan gick han upp till högsta polischefen på Möllergaten 19 och pratade sig ur flykthistorien.

— Dum får man inte vara, det har jag lärt mig i NS, säger han.

Det finns många NS-medlemmar som flydde till Argentina, Brasilien och Uruguay. En del kom dessutom undan följelsen genom flykt ut i Europa och till Sverige. An i dag finns det, enligt Arne, många NS-medlemmar i högt uppsatta ställningar i Norge och Sverige.

Text: LARS HELGEN

Foto: CURT WARÅS



fortsättning på nästa sida

kanter min bakgrund är delvis problem att lista ut vem jag är. Utifrån den breda allmänheten vill jag dock vara anonym, säger han.  
 I nära fyra timmar berättar Arne om sitt liv med Vidkun Quisling. Det är en bit nutidshistoria som i Arnes förtärande ord har en annanaktning än den som i övrigt presenterats i Norge av Hjemmefronten och av allmänna opinionen.  
 De rättrogna i Nasjonal Samling är fortfarande trogna sin ledare och har en ideal. Vidkun Quisling var i deras ögon ingen landsförråddare eller svikare. NS gamla kämpar lågt vidare för att rentvå hans namn och förna historien att omvärlderna synen på den på sin tid mest påklade mannen i Norge.

Arne är en öppen man. Han berättar intensivt. Hans upplevelser med och för NS innehåller många glada minnen. Glömda är frontns närstrider i Ryssland och gläporden och fängelsetrafiken efter kriget. — I dag nämns han helst och bäst när han motlog tyska järnkorett för leperhet i fält.  
 — Jag är mycket, mycket stolt över den utmärkelsen, säger han.

# DRATT VENTUR? SIN LEDARTE

medledare i Norge. Han dömdes till sju års fängelse men behandlades efter två år. Han vill idag vara anonym.



## I skuggan...

Arne är glad över att Quislings bortglömda arkiv kommit tillrätta och att journalisten Hans-Fredrik Dahl fått tillgång till handlingarna. Arne är däremot upprörd över att dokumenten undanhölls när Quisling under rättegången bad att få dem.

Den gamle soldaten, oberleutnant i Waffen SS och tidigare sergeant i norska ostbataljonen, är fortfarande rak i ryggen och spänstig. Han gör många och långa utvikingar i det ämne, som intresserar honom:

— På vårt bröllop var Maria och Vidkun Quisling hedersgäster. Quisling kastade risgryn på oss och vi fick en kaffeservis i present, berättar han.

— Vidkun var sina vänners vän. Han var hyperintelligent, men politiskt naiv. Han trodde för mycket på vad politikerna sade, säger Arne.

Trots den sviktande krigslyckan var 1944 och 1945 fram till kapitulationen Arnes lyckligaste tid. Han fick organisera den inre vaktstyrkan, livgardet på 18–20 man, som skulle skydda Quisling. Det ryktades nämligen att tyskarerna planerade häkta honom. Hjemmefronten misstänktes för sabotageplaner.

På Gimle finns i dag fortfarande rispör efter Mauser-kulor i det skottsäkra glaset på balkongen utanför Maria och Vidkun Quislings fruokostum i tredje våningen. Vem sköt?

### "Jag är dödsdömd"

I maj 1945 stod det klart att nazi-Tysklands sammanbrott var nära. I Norge var läget spånt. Skulle Josef Terboven satsa på Festung Norwegen och hålla stånd i Norge?

Kvällen den 7 maj 1945 samlades några av Quislings ministrar

på Gimle. Arne fick som livvaktchef leda upp Hjemmefrontens förhandlare. Parterna enades. Nästa dag skulle Vidkun Quisling överlämna sig till Hjemmefronten.

— Jag är en dödsdömd man i norrmännens ögon, sade han gråtfärdigt, men samlade sig inför uppbrottet. Rättegången inleddes och Quisling var en av de 24 som avrättades på Akershus fästning.

Arne hade Maria Quislings uppdrag att överlämna tre stora kartonger med arkiverade papper till högsta polisbefalet på Möllergaten 19 i Oslo. Han skickade sina tre pålitligaste män. Det är dessa papper som nu kommit fram.

### Planerade fly

Arne dömdes till sju års fängelse. Han avtjänade 25 månader på Ilbu, som Grini döptes om till.

— Det första året var hemskt. Vi som var internerade skulle plikta för det Grini-fångarna ledit, säger han.

Arne kom ut på permission efter drygt två år. Han planerade en flykt till Argentina med båt från Ålesund. Flykten upptäcktes.

Arne tog en tablett som gjorde honom "hög och klar i huvudet". Sedan gick han upp till högsta polischefen på Möllergaten 19 och pratade sig ur flykthistorien.

— Dum får man inte vara, det har jag lärt mig i NS, säger han.

Det finns många NS-medlemmar som flydde till Argentina, Brasilien och Uruguay. En del kom dessutom undan förföljelsen genom flykt ut i Europa och till Sverige. An i dag finns det, enligt Arne, många NS-medlemmar i högt uppsatta ställningar i Norge och Sverige.

Text: LARS HELGEN

Foto: CURT WARÅS



I maj 1945 stod det klart att nazi-Tysklands sammanbrott var nära. I Norge var läget spånt. Skulle Josef Terboven satsa på Festung Norwegen och hålla stånd i Norge?

Kvällen den 7 maj 1945 samlades några av Quislings ministrar

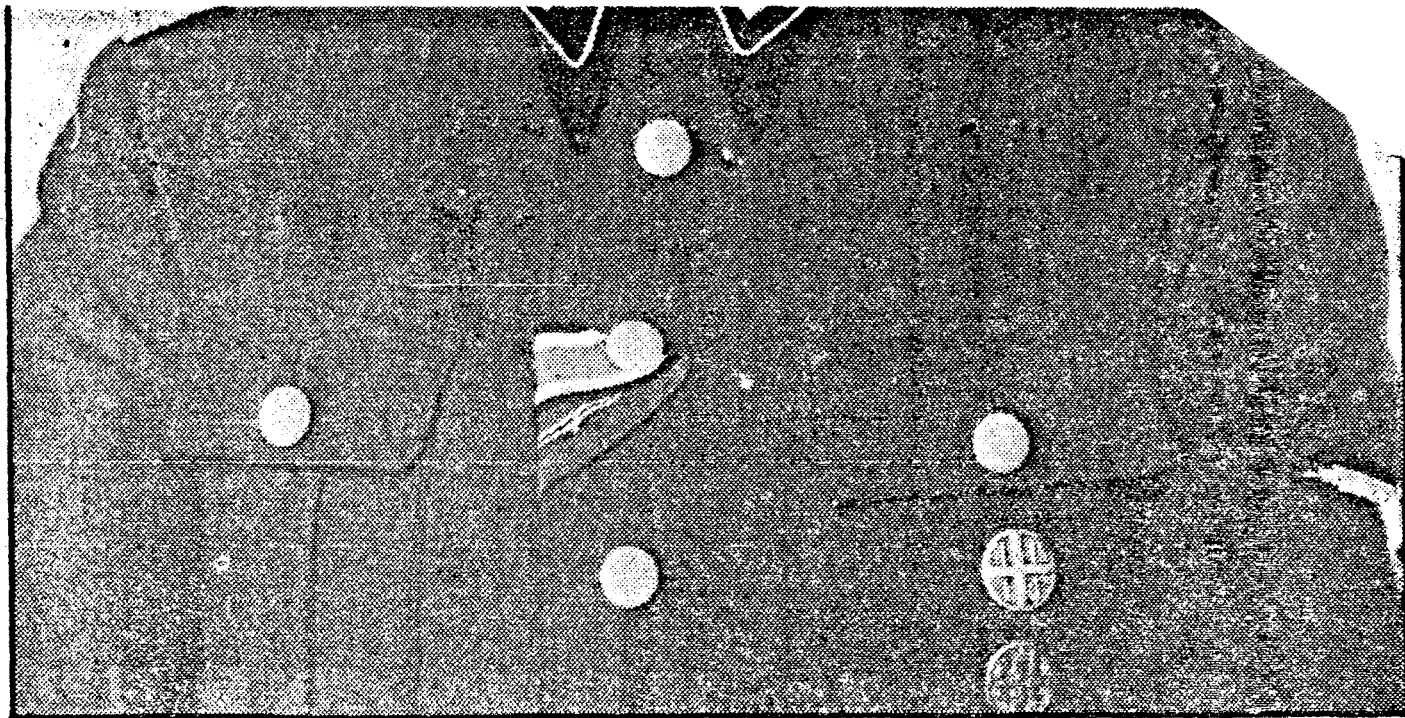
Sverige. An i dag finns det, enligt Arne, många NS-medlemmar i högt uppsatta ställningar i Norge och Sverige.

Text: LARS HELGEN

Foto: CURT WARÅS



Oberleutnant Arne tar emot järnkorset för tapperhet i strid vid ryska fronten.



Chefen för Vidkun Quislings livvakt som ung soldat med järnkorset och dödskallemärke i uniformsmössan. Han vill idag som 67-åring inte ställa upp på bild.

# Quisling kallad av Gud...

Oslo (G-P): Adolf Hitler och Vidkun Quisling var på sätt och vis samma mänskotyp, samma andas barn, fast ändå olika på flera sätt. Hitler ansåg sig vara en gudabenådad Führer för sitt folk och Quisling trodde att han utsetts av Gud till ett kall. Det framgår av hans återfunna arkiv med 1 200 personliga brev och övriga handlingar, som gett historikern och journalisten Hans Fredrik Dahl en mer in-

nomi och hans misslyckade konstaffärer i Sovjetunionen, då han köpte 200, som han trodde, äkta målningar, ledde honom obönhörligt mot tyskarna. I en rättegång om konstverk i USA förlorade bröderna Arne och Vidkun Quisling. Den rättegången födde ett betydande judehat hos Quisling.

I en artikel i Dagbladet spekuleras det i veckan över om historien möjligen fått en annan riktning om Quisling erhållit de miljoner han hoppats på för sina konstverk. Han hade då inte behövt vända sig till Hitler. Men att spekulera över om inte om varit, är löslöst.

Vidkun Quisling skrev för sin uppgift som statsman i tidig ungdom. I en systematisk på-

Quisling hade god brevkontakt med sin stora släkt och med sina vänner. Han fick brev från morbröder och farbröder varje vecka.

— Hans brevkontakter med uppsatta ämbetsmän och politiker var var enastående. Men som politiker saknade han förmåga till otvungen, kamratlig samvaro, säger Dahl.

I brevsamlingen har det avslöjats många nya namn. Det är personer som haft nära brevkontakt med Quisling. Alla är i dag kanske inte särskilt glada över att arkivet kommit i rampluset.

Brevskörden visar oväntat att Quisling haft ovanligt god och nära kontakt med många kvinnor. Enna överraskande sida av brevsamlingen tar Dahl upp i

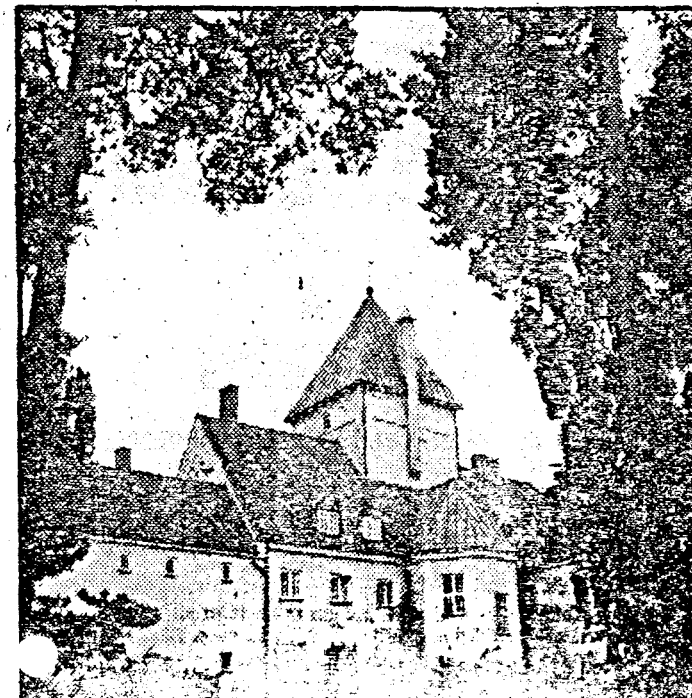
har fått öppna hundratals brev och stillat min journalistiska och historiska nyfikenhet, säger han.

Det har i veckan brutit ut en debatt i Norge om de saknade dokumenten haft någon betydelse vid rättegången mot Quisling.

— Inget dokument i världen kunde ha räddat Quislings liv 1945. Jag tycker förstås att det var fel att undanhålla handlingarna. Quisling borde fått en chans till det försvar han önskade, säger Dahl.

Han är emot att såväl Quisling som de övriga 23 landsförrädarna sköts till döds på Akershus fästning.

— Bara 30 år senare skrev Norge under ett dokument mot dödsstraff. Jag är sjukt emot meninglös dödande. Min åsikt om Quisling har varit en del i



kall. Det framgår av hans återfunna arkiv med 1 200 personliga brev och övriga handlingar, som gett historikern och journalisten Hans Fredrik Dahl en mer initierad och fördjupad bild av den 1945 avrättade landsförrädaren.

De många personliga breven i den i april/maj till Dahl överlämnade samlingen har förtydligat bilden av människan Vidkun Quisling och gett historieforskaren Hans Fredrik Dahl ett sällsynt tillfälle att också lära känna familjen Quisling och dess vän- och bekantskapskrets.

Quislings kroniskt dåliga eko-

rien möjligen fått en annan riktning om Quisling erhållit de miljoner han hoppats på för sina konstverk. Han hade då inte behövt vända sig till Hitler. Men att spekulera över om inte om varit, är löslöst.

Vidkun Quisling skolades för sin uppgift som statsman i tidig ungdom. I en syskonskara på fyra var han det klart skinnande ljust. Han var intelligent. Han fick tidigt en känsla av att vara Guds utsedde att leda landet.

#### □ Blyg kvinnovän

— Quisling var en mycket ensam man. Han var blyg och hade kontaktsvårigheter. Han sökte aldrig kontakt med sina bekanta i stortinget, utan var ensamvar-

gen, säger Hans Fredrik Dahl. Bilden är lite motsägelsefull.

Jats många nya namn. Det är personer som haft nära brevkontakt med Quisling. Alla är i dag kanske inte särskilt glada över att arkivet kommit i rampljuset.

Brevskörden visar oväntat att Quisling haft ovanligt god och nära kontakt med många kvinnor. Denna överraskande sida av personen Quisling tar Dahl upp i en särskild artikel i Dagbladet.

— Det var inga erotiska äventyr utan en nära mänsklig vänskap och politisk samhörighet mellan Quisling och kvinnorna, säger Dahl.

I brevsamlingen finns också ett enda brev från Himmler — ett brev som ger en delvis ny syn på förhållandet mellan de två.

Nära fyra månader har Hans Fredrik Dahl tillbragt med Vidkun Quislings personliga brev.

— En oförglömlig sommar. Jag

till det försvar han önskade, säger Dahl.

Han är emot att såväl Quisling som de övriga 23 landsförrädarna sköts till döds på Akershus fästning.

— Bara 30 år senare skrev Norge under ett dokument mot dödsstraff. Jag är själv emot meningslöst dödande. Min åsikt om Quisling har retat en hel del i etablissemangen, säger Hans Fredrik Dahl — stridbar kulturredaktör på Dagbladet i Oslo.

Han förbereder en bok om Quislings dokument. Striden om äganderätten rasar vidare och är en juridisk svårknäckt nöt. Upphittarens namn har avslöjats men staten får sannolikt handlingarna och den 37-årige "Tom" går miste om en miljoninkomst på de 1 200 dokumenten.



Det var här på Gimle det försiggick under kriget, säger ordsbefolkningen på Bygdøy och visar "Villa Grande", idag skola för vidareutbildning av sjukvårdspersonal.

## Gimle blev skola

Oslo (G-P): Gimle eller Villa Grande på Bygdøy rustades upp av Vidkun Quisling för 5,5 miljoner kronor i 1941 års penningvärde. Pengarna togs ur statskassan. 1942, när Quisling utsågs till ministerpresident, var villan inflyttningsklar. Möbler och tavlor hade bl a hämtats från Kungl Slottet.

Idag är det gamla ministerpalatset omändrat till skola för vidareutbildning av sjukvårdspersonal. I Quislings gamla arbetsrum där Hitlers gåva, en meterstor jordglob fanns, residerar i dag direktör Adolf Hals.

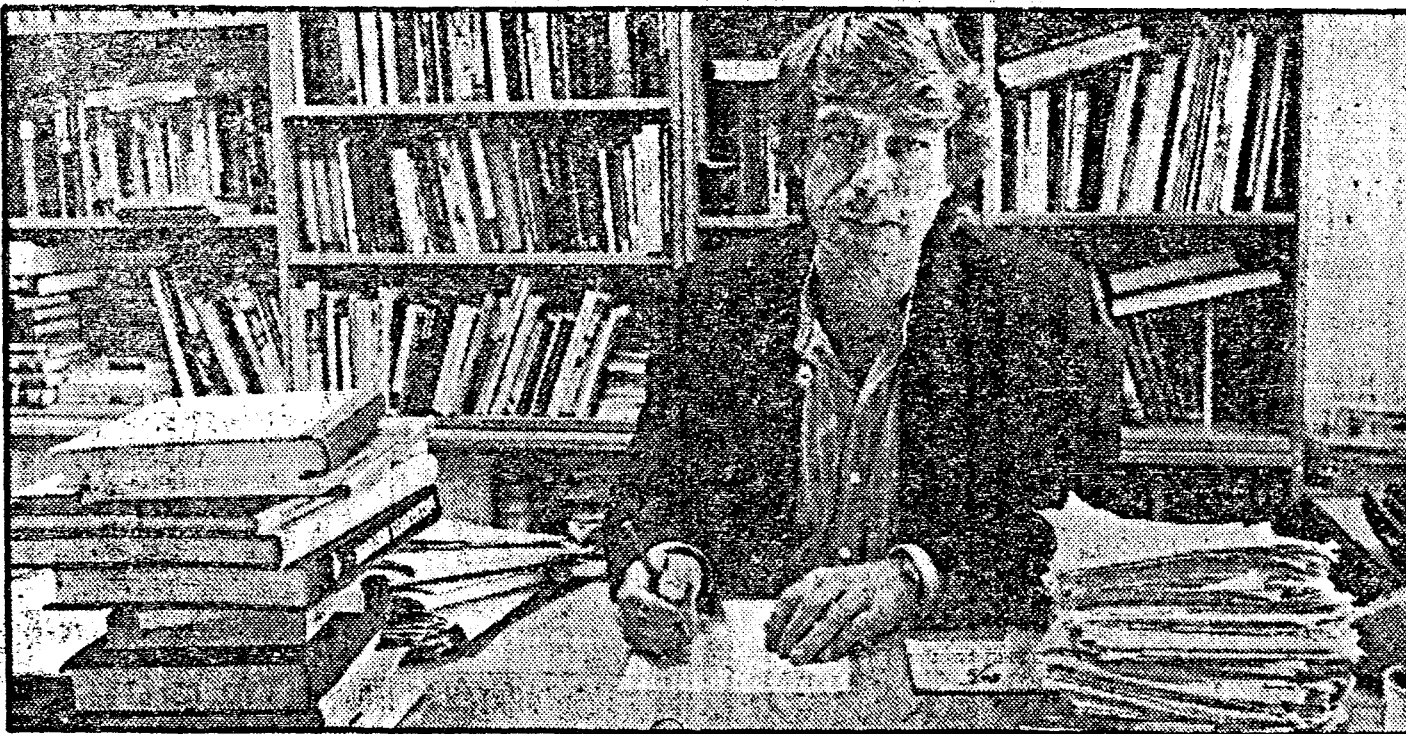
Inredningens fasta detaljer är oförändrade. I fönstren finns massiva ekjalusier för mörklägning. I Gimle finns elva stora öppna spisar i marmor. I Quislings sovrum finns fortfarande te-

lefonjacken till tre apparater bl a direktlinjen till Josef Terboven.

Maria Quislings kläd- och smyckekammare är en orgie i snickarglädje i tung ek. Stora skåp, stora skåp, tempererade smyckelådor och garderober för långa galaklänningar och för norrmala klänningar. Marias badrum är intakt. Kaklet är i rosa och två stora massiva vita tvättställ har sparats — i övrigt använder skolan badrummet som lagerlokal.

I bottenvåningen finns "Hird-Halle", där väggarnas och takens vikingamotiv övermålat. Skydds-bunkern har fått förfalla. I övrigt hålls Gimle i gott stånd.

Stora porten är öppen men taggråden, som skyddade Quisling från objudna gäster runt den stora tomten, är kvar — om än något rostig.



Historieforskaren och journalisten Hans Fredrik Dahl har läst Quislings bortglömda arkiv. I en serie artiklar har han avslöjat pikanta detaljer ur landsförrädarens liv. Handlingarna värderades innan staten fick löfte om dem till en miljon norska kronor.